

Ryszard Brol

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

PROCESY URBANIZACJI WSI NA OBSZARACH METROPOLITALNYCH

1. Urbanizacja wsi i jej aspekty

Urbanizacja wsi jest procesem transformacji wiejskich struktur społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w wyniku którego następuje stopniowe upodobnienie się tych struktur do analogicznych struktur miejskich. Zaawansowanie procesów urbanizacji wsi – przejawiające się jako tendencja do stabilności demograficznej na wsi, polifunkcyjności gospodarki na obszarach wiejskich, powszechności i kompleksowości zagospodarowania infrastrukturalnego tych obszarów – stanowi istotny impuls modernizujący gospodarkę, przestrzeń i społeczeństwo.

Pojęciem „urbanizacja wsi” nie można określać całokształtu przemian dokonujących się we współczesnym osadnictwie wiejskim. Przemiany te są bowiem następstwem dokonujących się zmian cywilizacyjnych obejmujących zarówno ewolucję funkcji rolniczej związanej organicznie z terenami wiejskimi, jak i przekształcenia obszarów wiejskich będące skutkiem działania czynników charakterystycznych dla rozwoju miasta (czynników miastotwórczych). Urbanizacja wsi oznacza zatem upowszechnienie na obszarach wiejskich takich zjawisk, które nie tylko powstały i funkcjonują w miastach, lecz także stanowią istotne cechy miast (istotne – tzn. takie, które są kryteriami wyodrębnienia miasta spośród innych jednostek funkcjonalno-przestrzennych). Zjawiska te można ująć w cztery podstawowe kategorie, implikujące następujące aspekty urbanizacji wsi: demograficzny, ekonomiczny, przestrzenno-infrastrukturalny oraz społeczno-kulturowy [Brol, s. 19-20].

Aspekt demograficzny obejmuje:

- przemiany w strukturze wiejskiej sieci osadniczej; koncentrację ludności w dużych miejscowościach wiejskich i strefie ciężenia do dużych miast,
- przyrost demograficzny na obszarach wiejskich,
- przemiany w strukturze ludności wiejskiej (np. wieku, wykształcenia) upodabniające społeczność wiejską i miejską;

Aspekt ekonomiczny obejmuje:

- przemiany w strukturze zatrudnienia (przejawem urbanizacji jest zwiększający się udział zatrudnionych poza rolnictwem);
- przemiany w strukturze funkcjonalnej wsi (przejawem urbanizacji jest postępująca polifunkcyjność obszarów wiejskich).

Aspekt przestrzenno-infrastrukturalny urbanizacji wsi obejmuje:

- przemiany w układzie przestrzennego zagospodarowania wsi (przejawem urbanizacji są wzrost gęstości zabudowy, a także zmiana jej charakteru z tradycyjnej zabudowy zagrodowej na zabudowę bardziej zróżnicowaną: willową, szeregową, blokową i inną, w zależności od położenia wsi i sprawowanych funkcji pozarolniczych),
- postępujące upowszechnianie urządzeń infrastruktury technicznej i usług komunalnych na wsi.

Aspekt społeczno-kulturowy obejmuje:

- zwiększenie dostępności ludności wiejskiej do infrastruktury społecznej;
- upowszechnienie się na wsi tzw. grup wtórnych, tj. lokalnych organizacji społecznych, instytucji samorządowych, instytucji (zespołów) identyfikujących i utrwalających regionalną i lokalną tożsamość społeczną.

Celem artykułu jest identyfikacja procesów urbanizacji wsi w aspekcie demograficznym i ekonomicznym – na obszarach metropolitalnych Wrocławia, Krakowa i Poznania. Przyjęto, że częścią przestrzeni wymienionych metropolii są obszary wiejskie powiatów: wrocławskiego, krakowskiego i poznańskiego. Określenie dynamiki procesów urbanizacji wsi (w badanych aspektach) w wymienionych powiatach ziemskich na tle długookresowego (lata 1950-2003) przebiegu procesów urbanizacji wsi polskiej umożliwiło sformułowanie wniosków oceniających wpływ zmian ustrojowych państwa i gospodarki oraz transformacji paradygmatu rozwoju na przebieg badanych procesów.

Transformacja systemowa stała się impulsem zmieniającym tempo oraz przejawy badanych aspektów urbanizacji wsi w Polsce (zob. tab. 1). Cechą charakterystyczną tych procesów w okresie PRL była duża skala migracji ludności wiejskiej do miast (w latach 1950-1989 ponad 61 mln osób), a także masowej skali dojazdów do pracy ze wsi do miast – co znajdowało swój wyraz w rosnącym udziale ludności wiejskiej utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych. Fakty te można zinterpretować jako przejaw wysokiej dynamiki procesów urbanizacji ekonomicznej, która była pochodną realizowanej strategii industrializacji i urbanizacji kraju.

Skutki tej strategii przejawiały się na obszarach wiejskich w postaci dwóch sił sprawczych: konstruktywnej i destruktywnej. Pierwsza z nich to wpływ industrializacji i urbanizacji na aktywizację ukrytych rezerw siły roboczej, co dla znacznej części ludności wiejskiej oznaczało nowe możliwości oferty pracy w mieście lub stałą migrację do miasta. Druga destrukcyjna siła wynikająca z priorytetu miasta i przemysłu była źródłem polityki gospodarczej państwa traktującej wieś i rol-

nictwo przede wszystkim jako rezerwar taniej siły roboczej. Konsekwencją takiej polityki była depopulacja części obszarów wiejskich, ich niedorozwój gospodarczy – gospodarka monofunkcyjna, luka infrastrukturalna, zapóźnienie inwestycyjne i technologiczne rolnictwa – oraz dysproporcje warunków życia ludności miejskiej i wiejskiej.

Tabela 1. Ludność wiejska w Polsce w latach 1950-2003

Lata	% ludności zamieszkałej na wsi	Saldo migracji wieś → miasto ludność w tys. ^{a)}	% ludności utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych		Udział ludności w wieku powyżej 15 lat z wykształceniem				
			razem	ze źródeł niezarobkowych	wyższym	średnim	zawodowym	podstawowym	niepełnym podstawowym
1950	63,1	-1031,2	26,8	2,0	-	-	-	-	-
1960	51,7	-1272,2	31,3	3,8	0,3	3,4	2,2	27,8	64,3
1970	47,3	-2085,8	43,0	3,8	0,4	5,2	8,4	46,7	39,3
1980	41,3	-1378,5	52,3	10,9	1,0	8,8	17,2	51,0	22,0
1990	38,4	-381,3	61,7	21,2	1,8	13,2	24,3	49,4	11,3
2000	38,1	+27,4	-	-	-	-	-	-	-
2003	38,5		85,7 ^{b)}	37,8 ^{b)}	4,3 ^{b)}	22,4 ^{b)}	29,2 ^{b)}	38,3 ^{b)}	5,7 ^{b)}

^{a)} w latach: 1951-1960, 1961-1970, 1971-1980, 1981-1991, 1999-2000, 2001-2003,

^{b)} w roku 2002.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Rozpoczęta w końcu lat 80. transformacja ustrojowa stopniowo ukształtowała nowe warunki funkcjonowania i rozwoju gospodarki, w tym również gospodarki na obszarach wiejskich. Te nowe uwarunkowania obejmują m.in.:

- radykalnie zmienioną sytuację na rynku pracy zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich;
- jakościowo inne (rynkowe) warunki funkcjonowania rolnictwa i pozarolniczych małych podmiotów gospodarczych oraz zmiany form przedsiębiorczości;
- powstawanie instytucji samorządu terytorialnego wyposażonych w instrumenty umożliwiające tworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów gospodarki lokalnej.

Efektem nowych uwarunkowań procesów urbanizacji wsi jest odwrócenie dotychczasowych trendów w rozwoju demograficznym obszarów wiejskich. Początek procesu transformacji charakteryzuje znaczne zmniejszenie ujemnego salda migracji, a począwszy od roku 1999 – dodatnie saldo migracji (w latach 2001-2003 wynoszące 27,4 tys. osób). Odwrócenie kierunku migracji nie zahamowało dynamiki wskaźnika urbanizacji ekonomicznej. Udział ludności wiejskiej utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych zwiększył się z 61,7% w roku 1990 do 85,7% w roku 2003. W tym samym czasie – głównie w efekcie procesów starzenia się populacji zarówno w miastach, jak i na wsi – wzrósł udział ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych. Na obszarach wiejskich udział ten wzrósł z 21,2% do

37,8% – był więc niższy od przyrostu wskaźnika urbanizacji ekonomicznej. Porównanie zmiany wielkości tych dwóch wskaźników wskazuje, że znaczna część nadwyżek siły roboczej zagospodarowana została w strukturze gospodarczej obszarów wiejskich. Jest to konsekwencja nowych rynkowych uwarunkowań, w których potencjał produkcyjny zlokalizowany w miastach przestaje „wysysać” siłę roboczą z obszarów wiejskich i – uwalniając przyrosty zatrudnienia – zaczyna je na te obszary „tłoczyć”. Stan taki komplikuje sytuację społeczną i gospodarczą wsi w okresie transformacji, stwarza natomiast nowe szanse polifunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w dłuższej perspektywie. Okolicznością sprzyjającą wykorzystaniu tej szansy jest postępująca korzystna zmiana w strukturze ludności wiejskiej określonej według kryterium wykształcenia (por. tab.1).

2. Procesy urbanizacji wsi na obszarach metropolitalnych Wrocławia, Krakowa i Poznania

Obszar metropolitalny stanowi układ funkcjonalno-przestrzenny charakteryzujący się bardzo dużym stopniem koncentracji funkcji gospodarczych, społecznych i kulturowych o zasięgu ponadregionalnym, a także międzynarodowym. Układ taki obejmuje intensywnie zagospodarowane wielkie miasto oraz otaczające je – ekstensywnie zagospodarowane – obszary wiejskie, podlegające procesom urbanizacji pod wpływem oddziaływania miastotwórczych funkcji metropolitalnych. W niniejszej publikacji przyjęto, że obszarami tego typu są tzw. powiaty ziemskie: wrocławski, krakowski oraz poznański.

Demograficzny aspekt procesów urbanizacji na obszarach wiejskich badanych powiatów – stanowiących część obszaru metropolitalnego Wrocławia, Krakowa i Poznania – identyfikują przedstawione w tab. 2 i 3 informacje statystyczne dotyczące dynamiki rozwoju demograficznego oraz salda migracji.

Tabela 2. Dynamika rozwoju demograficznego na obszarach wiejskich powiatów: wrocławskiego, krakowskiego i poznańskiego w latach 1997-2003

Lata	Powiat wrocławski		Powiat krakowski		Powiat poznański	
	liczba ludności	rok 1997 = 100	liczba ludności	rok 1997 = 100	liczba ludności	rok 1997 = 100
1997	76 430	100,0	187 007	100,0	133 186	100,0
1998	76 946	100,7	188 170	100,6	134 771	101,2
1999	77 576	101,5	189 783	101,5	136 121	102,2
2002	79 826	104,4	194 191	103,8	147 983	111,1
2003	80 963	105,9	195 628	104,6	151 850	114,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności na obszarach wiejskich powiatów: wrocławskiego, krakowskiego i poznańskiego w latach 1997-2003

Powiat	Ruch ludności	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Wrocławski	napływ	1 233	1 326	1 546	1 317	1 399	1 837	2 053
	odpływ	862	908	984	764	818	762	798
	saldo	371	418	562	553	581	1 075	1 255
Krakowski	napływ	2 368	2 430	2 758	2 512	2 286	2 599	3 453
	odpływ	1 415	1 495	1 630	1 469	1 366	1 358	1 522
	saldo	953	935	1 128	1 043	920	1 241	1 931
Poznański	napływ	2 681	2 573	3 028	3 671	3 354	4 647	4 969
	odpływ	1 428	1 414	1 682	1 587	1 449	1 470	1 676
	saldo	1 253	1 159	1 346	2 084	1 905	3 177	3 293

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Przedstawione dane wskazują na postępujący – nasilający się w każdym kolejnym roku – proces demograficznej urbanizacji wsi w strefie podmiejskiej badanych metropolii. W relacji do spadku ogólnej liczby ludności w Polsce, notowanego zarówno w miastach (w tym również w metropoliach), jak i na wsi, rozwój demograficzny na wiejskich obszarach metropolii jest bardzo dynamiczny. Głównym źródłem tego rozwoju jest napływ mieszkańców dużych miast na przylegające do nich obszary wiejskie. W latach 1997-2003 na badanych obszarach występowało dodatnie saldo migracji (tab. 3). Liczebność tego salda narastała w kolejnych latach we wszystkich analizowanych powiatach. W największym nasileniu zjawisko to występuje na obszarze wiejskim powiatu poznańskiego, gdzie wskaźnik salda migracji na 1000 ludności w roku 1997 wynosił 9,4 i wzrastał do 21,7 w roku 2003. Analogiczny wskaźnik dla powiatu wrocławskiego przyjmował wartości odpowiednio: 4,9 i 15,5; w powiecie krakowskim – 5,1 i 9,9.

W badanym okresie (1997-2003) systematycznie zwiększała się liczba osób migrujących z Wrocławia, Krakowa i Poznania na obszary wiejskie (zob. tab. 4).

Tabela 4. Odpływ ludności z miasta na obszary wiejskie (liczba osób)

Miasto	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Wrocław	1 809	2 149	2 448	2 100	2 191	2 617	2 907
Kraków	2 448	2 640	2 952	2 760	2 596	3 048	3 940
Poznań	2 118	2 053	2 337	2 767	2 990	3 591	4 324

Źródło: dane GUS.

W badanych miastach cechą charakterystyczną była narastająca skala migracji na tereny wiejskie. Wskaźnik odpływu ludności miejskiej na 1000 ludności wzrastał: w Poznaniu z 3,7 – w roku 1997 do 7,5 w roku 2003, w Krakowie wyniósł odpowiednio – 3,3 i 5,2; we Wrocławiu zaś – 2,8 i 4,6.

W latach 2001-2003 dodatnie saldo migracji na obszarach wiejskich w Polsce wynosiło 27,4 tys. osób (por. tab. 1). W badanych podmiejskich obszarach metropolitalnych Wrocławia, Krakowa i Poznania dodatnie saldo migracji – w tych samych latach – było źródłem przyrostu liczby ludności o 15,4 tys., co stanowi 56,1% całego – będącego skutkiem dodatniego salda migracji z miast na obszary wiejskie – przyrostu ludności wiejskiej w Polsce.

Przedstawione dane, ilustrujące procesy demograficzne na obszarach wiejskich oraz w badanych miastach, wskazują na rosnącą dynamikę procesów urbanizacji wsi w aspekcie demograficznym, a także na przestrzenną koncentrację tych procesów w strefach podmiejskich dużych miast, w szczególności metropolii.

Podobne trendy zaobserwować można w zakresie ekonomicznego aspektu urbanizacji wsi. Wskazują na to informacje statystyczne zawarte w tab. 1 – dotyczące udziału ludności utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych – oraz w tab. 5 i 6, zawierających dane statystyczne dotyczące dynamiki przyrostu liczby jednostek gospodarczych oraz struktury pracujących na obszarach wiejskich w badanych powiatach.

Prezentowane w tab. 5 i 6 informacje statystyczne oraz wyliczone na ich podstawie wskaźniki dynamiki i struktury dają podstawę do sformułowania następujących wniosków odnoszących się do ekonomicznego aspektu procesów urbanizacji wsi na obszarach metropolitalnych:

Tabela 5. Dynamika przyrostu liczby jednostek gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON (sektor prywatny) na obszarach wiejskich powiatów: wrocławskiego, krakowskiego i poznańskiego

Powiat \ Rok	Wartości liczbowe i procentowe	Wrocławski	Krakowski	Poznański
1996	liczba	4 073	7 867	911
	%	100,00	100	100
1997	liczba	4 536	9 779	10 232
	%	111,4	124,3	112,3
1998	liczba	5 000	10 757	12 689
	%	122,8	136,7	139,3
1999	liczba	5 407	11 316	12 712
	%	132,8	143,8	139,5
2000	liczba	5 430	11 584	13 538
	%	133,3	147,2	148,6
2001	liczba	5 755	12 773	14 193
	%	141,3	162,4	155,8
2002	liczba	6 116	13 534	15 411
	%	150,2	172,0	169,1
2003	liczba	6 664	14 094	16 588
	%	163,6	179,2	182,1

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tabela 6. Struktura pracujących na obszarach wiejskich powiatów: wrocławskiego, krakowskiego i poznańskiego w latach: 1996, 1999, 2002, 2003

Lata	Liczba pracujących ogółem	Udział % sektora rolniczego	Udział % sektora przemysłowego	Udział % sektora usług rynkowych	Udział % sektora usług nierynkowych
Powiat wrocławski					
1996	10 152	14,6	44,4	20,3	20,7
1999	10 939	7,2	45,6	28,6	18,6
2002	10 567	6,1	43,5	30,9	19,5
2003	11 992	5,2	39,8	38,6	16,4
Powiat krakowski					
1996	14 842	5,8	38,5	23,2	32,5
1999	14 324	3,8	37,1	25,9	33,2
2002	13 961	4,4	35,8	26,4	33,4
2003	14 694	3,8	36,3	28,3	31,6
Powiat poznański					
1996	29 935	10,3	52,8	25,0	11,9
1999	37 631	6,9	53,7	29,6	9,8
2002	38 265	5,6	50,8	34,7	8,9
2003	43 913	4,0	52,1	36,4	7,5

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS.

- w całym badanym okresie, obejmującym lata 1996-2003, przyrastała liczba prywatnych podmiotów gospodarczych; najwyższa dynamika w tym względzie cechowała obszary wiejskie powiatu poznańskiego, w którym liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym – w okresie badanych siedmiu lat – niemal się podwoiła (wskaźnik dynamiki 182,1%); w powiecie krakowskim wskaźnik ten był nieznacznie mniejszy i wyniósł 179,2%; w powiecie wrocławskim – 163,6%;
- wysoka dynamika przyrostu liczby jednostek gospodarczych w sektorze prywatnym w istotny sposób kształtowała sektorową strukturę gospodarki na obszarach wiejskich badanych powiatów; w kolejnych latach we wszystkich badanych powiatach znacznie i systematycznie zmniejszał się udział pracujących w sektorze rolniczym, równie systematycznie, ale nieznacznie zmniejszał się udział pracujących w sektorze przemysłowym oraz sektorze usług nierynkowych, bardzo wyraźnie zwiększył się udział sektora usług rynkowych, szczególnie dotyczy to powiatu wrocławskiego – wzrost udziału z 20,3% do 38,6% w roku 2003;
- przedstawione procesy dynamiki oraz zmian strukturalnych upodabniają (zbliżają) strukturę funkcjonalną obszarów wiejskich do analogicznej struktury w miastach; świadczy to o postępującej urbanizacji wsi w aspekcie ekonomiczno-funkcjonalnym na badanych obszarach metropolitalnych.

3. Zakończenie

Przedstawiona analiza procesów urbanizacji wsi, dokonujących się na wiejskich obszarach metropolitalnych Krakowa, Poznania i Wrocławia, w aspektach demograficznym i ekonomicznym potwierdza tezę, że procesy te są – w warunkach polskich – pochodną dokonującej się transformacji systemowej państwa i gospodarki, a także transformacji paradygmatu rozwoju. Teza taka sformułowana w połowie lat 90. [Brol 1996, s. 22-26], odnosząca się do przyszłości, przewidywała komplementarny wpływ procesów transformacji ustrojowej oraz paradygmatu rozwoju na dynamizowanie i upowszechnianie procesów urbanizacji wsi w strefach ciężenia do dużych miast, a później na innych obszarach.

Tabela 7. Wpływ warunków wynikających z transformacji ustroju państwa i gospodarki oraz paradygmatu rozwoju na przebieg procesów urbanizacji wsi

Fordyzm Warunki gospodarki nakazowo-rozdzielczej	Faza transformacji	Postfordyzm Warunki gospodarki rynkowej
Demograficzny aspekt urbanizacji wsi		
<ul style="list-style-type: none"> • „jednokierunkowy” strumień masowej migracji ze wsi do miast • depopulacja znaczącej części obszarów wiejskich • niekorzystna struktura demograficzna 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie nasilenia migracji ze wsi do miast • zahamowanie przestrzennej ekspansji procesów depopulacji obszarów wiejskich • wyhamowanie niekorzystnych tendencji przemian w strukturze demograficznej wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • pojawienie się strumienia migracji ze wsi na obszary wiejskie • „miejska” struktura ludności wiejskiej
Ekonomiczny aspekt urbanizacji wsi		
<ul style="list-style-type: none"> • masowa skala ludności dwuzawodowej na wsi – tzw. chłopów-robotników • ograniczone możliwości rozwoju funkcji pozarolniczych na obszarach wiejskich • monofunkcyjna baza ekonomiczna obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie skali zawodowej urbanizacji wsi • znacząca skala bezrobocia na wsi • powstanie rynkowych warunków stymulujących przedsiębiorczość zarówno w ramach funkcji rolniczej, jak i funkcji pozarolniczych • powstanie – w znaczącej skali – nowej kategorii dwuzawodowej ludności wiejskiej, rolników i pracowników (lub pracodawców) na pozarolniczym rynku pracy na obszarach wiejskich • wstępna faza procesu polifunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • „racjonalizacja” skali urbanizacji zawodowej • warunki ustrojowe, ekonomiczne i społeczne sprzyjające rozwojowi funkcji pozarolniczych w strukturze obszarów wiejskich • ograniczona skala bezrobocia na wiejskim rynku pracy • polifunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Proces transformacji od fordowskiego do postfordowskiego paradygmatu rozwoju rozpoczął się w wysoko rozwiniętych krajach w latach 70. i trwał do połowy lat 80., kiedy to została przełamana recesja strukturalna, będąca ceną, jaką kraje rozwinięte musiały zapłacić za przejście od fordowskiej masowej i energochłonnej, nieprzyjaznej środowisku produkcji, zestandaryzowanej konsumpcji i zhierarchizowanej struktury zarządzania, do postfordowskiego paradygmatu elastycznych i zdecentralizowanych struktur gospodarczych, społecznych i przestrzennych [Hausner 1994]. W Polsce transformacja paradygmatu rozwoju przebiega równoległe z transformacją ustrojową państwa i gospodarki. Nowe struktury charakterystyczne dla postfordyzmu mogą bowiem wykształcić się w gospodarce rynkowej i zdecentralizowanym, wielopodmiotowym systemie władz publicznych.

Przekształcenia ustrojowe państwa i gospodarki w Polsce przebiegają w synergicznym związku z transformacją paradygmatu rozwoju. Oznacza to, że konsekwencje wynikające z przemian ustrojowych oraz transformacji od fordyzmu do struktur typu postfordowskiego mają względem siebie komplementarny charakter i powinny być analizowane łącznie. Wpływ tego rodzaju konsekwencji na dynamikę oraz strukturę procesów urbanizacji wsi w aspektach demograficznym i ekonomicznym wyjaśnia tab. 7.

Literatura

Brol R., *Procesy urbanizacji wsi polskiej*, AE, Wrocław 1996.

Hausner J., *Postfordowski paradygmat przemysłowy*, „Gospodarka Narodowa” 1994, nr 4.

Jalowiecki B., *Metropolie polskie w średniokresowej strategii rozwoju w latach 2000-2006*, PAN KPZK, Biuletyn, z. 191, Warszawa 2000.

URBANIZATION OF RURAL AREAS WITHIN METROPOLITAN AREAS

Summary

This paper presents identification of dynamic of rural areas' urbanization within rural poviats: Wrocławski, Krakowski and Poznanski (they all are parts of metropolitan areas). The demographic and economic analysis allowed to confirm thesis (stated by the author in the middle of 1990s) that influence of economic and political transition and development paradigm would fasten urbanization of rural areas within metropolitan areas and next within other areas.